IN-NAHLA

TA

AUGUSTIN LEVANZIN

RIVISTA PERIODICA ANGLO-MALTIJA
BIEX TGHALLEM U TIDDEFENDI IL POPLU

Ille tulit punctum qui miscuit utile dulci.
Giebħa żeŭġ dac li għaraf ħallat il ħelu mal meħtieġ.
IL POETA LATIN ORAZJU.

Niggarantixxi li stampajt 5,000 copia ta dana in-numru.—Ġanni Muscat.

180	**IR-RABA SENA** 1928	**SOLD BISS.**

Direttur-Proprietarju
PROF. AUGUSTIN LEVANZIN, B.A., D.PH., LL.B., D.PS., CH.F.
60, It-Triek tal Loġġa, Raħal Ġdid, Malta.

Manager u Caxxier: FRANCIS CONSIGLIO-LEVANZIN
60, It-Triek tal Loġġa, Raħal Ġdid, Malta.
Abbonament: Għandna, għand is-Sur Ġanni Muscat, Strada Mercanti, u għand il Libreria Critien, Strada Reale, il Belt.

Ħlas:—*Erba xelini cull tnejn u ħamsin numru; żeŭġ xelini cull sitta u għoxrin numru; xelin cull tlittax in-numru, bil kuddiem, posta barranija. Numru ta ħabel żeŭġ soldi. Tistgħu tibagħtu bħala ħlas bolli tat-tŭeta.*

BIEX NIBDEU!

IN-"*NAĦLA TA AUGUSTIN LEVANZIN*" ŭara sittax il sena, sejjra tcompli toħroġ biex ixxerred fost il poplu malti, u l'actar fost il ħaddiema li tant għandom bżonn, għasel ŭisk actar bnin minn dac ta kabel billi min se'r jictibha, f'daż-żmien collu, meraħ fuk quart minn ŭiċċ id-dinja, u għalecc ġabar minn cull fejn mar dac il għasel ta fejda li sejjer jati, bla ma jgeŭŭes u b'kalbu collha, lill poplu.

Bħala rivista ma nimleŭx il ŭisa b'ħafna aħbarijet li jcunu ġa kdiemu meta jaslu f'idejcom.

Bħala rivista ma naħlux tant ŭisa għall politica tal partiti li kiegħdin joforku il poplu malti u saħansitra il familji b'tant mibegħda u ħsara cbira.

Il ŭisa prezjus li ġurnali oħra jaħlu għal daŭna jena sejjer nimliħ bħal bajda bl'actar tgħallim meħtieġ għall gid tal poplu imħolli fil għama.

Għaldakstant in-"Naħla" ma hemmx bżonn li jcollha ġurnata fissa meta toħroġ, għal l'ankas għal l'eŭŭel, sa chemm norganizzaŭ it-tkassim cbir tagħha seŭŭa u sa chemm inħarreġ chif imiss lil daŭc collha li bi ħsiebi nigbor ma dŭari biex ingħallimhom igħinuni bl'aħjar metodi ta Barra ħalli natu lil pajjisna rivista gŭappa chif tixraklu.

In-"Naħla" sejjra tcun l'eŭŭel fergħa ta li Scola Tecnica li ŭiegħidt li nisviluppa f'Malta, bħala Scola tal Ġurnalismu fuk mudelli tal America, bil ħsieb u bix-xeŭka li meta in-"Naħla" trabbi il għeruk tajjeb haŭna nisviluppaŭha f'rivista għal barra minn Malta ucoll.

B'hecc m'hux biss inkallgħu il ħobż onorat lil ħafna żgħażaħ u xebbiet tal iscola li f'dal mument ma nafux x'nagħmlu bihom, u nigbdu f'Malta ħafna flus għall abbonamenti u għar-reclami ta Barra f'but il Maltin, iżda ucoll inħarrġuhom tajjeb biex jecc icunu iridu jemigraŭ isibu fil Stati Uniti specialment posizzjonijet malajr u bi ħlas sabiħ.

Il ġurnalismu fl'America hu colossali; hemm fuk l'2,400 ġurnal ta cull jum, rivisti bħas-*Saturday Evening Post* b'circolazzjoni ta żeŭġ miljuni u nofs fil gimgħa u diretturi bħal Mr. Brisbane tal Hearst Newspapers li għandu salarju, fis-sena, daks tal President Coolidge, 75,000 dollaru.

In-"Naħla" sejjra tcun rivista assolutament tal galbu biex ŭieħed icun jista bla biża ta xejn iħalliha f'idejn uliedu biex jitgħallmu minnha dac li għandom bżonn biex jicbru b'saħħithom u jgħaddu il kuddiem fil ħajja.

In-"Naħla" ma tcun katt l'iscola karrieka u dannusa li tiżra f'kalb iż-żgħażaħ u ix-xebbiet tagħna daŭc il lezjonijet ta mibegħda, ta insulti, ta pastasati u ta malafami l'actar ħorox u coroħ bħal ma jagħmlu il biċċa il cbira tal ġurnali l'oħra.

In-"Naħla" bi ħsiebha issaħħaħ u tŭettak il carattru u l'onestà pratica u m'hux tħassarhom għall finijet u interessi personali.

In-"Naħla" tcun l'iscola tar-rġulija u tas-seŭŭa billi fiha katt u katt ma jidher xejn li ma jcunx għall veru gid u progress ta cullħadd.

In-"Naħla" hi mibnija fuk pedament finanzjarju hecc solidu li tista tibka tixxerred, b'circolazzjoni cbira, għal dejjem, anche jecc ma jcollhiex abbonat jeŭ reclam ŭieħed biss, u għalecc sejjra tcun assolutament indipendenti minn qualunque influenza u corruzjoni ta daŭc li jixtru il ġurnalisti għal iscopi ta kerk, jeŭ

ħsara jeŭ sfruttament tal imsejchen poplu, li jissieħeb f'bosta ġurnali biss biex imixxuh lejn l'abbiss tal ir-vina tiegħu.

In-"NAHLA" tcun ucoll il BULLETTIN ta li SCOLA TECNICA biex fiha nfissru il pjani u il mezzi neces-sarji ħalli nisviluppaŭha mil actar fis li nistgħu u biex ingħarrfu ucoll il progress li ncunu kiegħdin nagħmlu.

Nista nisguracom, bla fanfarunati ta xejn, u jena pront biex nippruvah b'documenti ċari, illi jena għandi pronti f'üieħed mil akŭa bankijet inglisi is-somma ta almenu HMISTAX IL ELF LIRA STERLINA u li jena bi ħsiebi nusahom collha għal l'isvilupp tan-"NAHLA" bil ħafna frieġħi tagħha chif għad nispiega fit-tul actar il kuddiem. M'hux biex natihom bħala carità lil daŭc li huma inidonei u li ma iridux imiddu għonkhom għal li studju u għax-xogħol, iżda biex nisviluppa daŭc ix-xienzi, daŭc is-snajja u daŭc l'in-dustriji li bħala *training* iħejju seŭŭa u b'cull mod lil daŭc collha li jridu jeŭ jakilgħu x'jeclu tajjeb haŭn jeŭ jimirħu Barra.

Daŭna jcollhom ucoll il benefiċju cbir tal infor-mazjoni, tal għajnuna u tar-raccomandazjoni tiegħi mal eluf ta ħbieb li għandi Barra.

In-"NAHLA" sejjra tcun in-nucleu biex tkankal f'Malta ma dŭarha moviment tant meħtieġ m'hux biss ta coltura popolari specialment xjentifica u igienica, iżda l'actar tas-soluzjoni tal acbar problema tagħna — l'EMIGRAZJONI — b'metodi, b'mezzi u b'suggerimenti ġod-da u ippruvati band'oħra.

In-"NAHLA" ma hix ħierġa biex tkatta iż-żmien li hu tant prezjus (*Time is money*) fil ħmerijet, fix-xecchic, fit-tgħajjir u fil pastasati, iżda biex tgħallem chif ŭieħed jutilizza cull minuta ta ħajjtu għall gid ta ruħu, ta moħħu, ta saħħtu, ta butu u ta pajjisu. Il cotra tal ġurnali li għandna juru il mentalità dgħajfa u lura tal maggioranza tal poplu malti. Il mis-sjoni tan-"NAHLA" hi li tissoleva dina il mentalità fi sfera ta coltura u ta utilità tali li nsiru xejn ankas mil aħjar ġnus l'oħra.

Għalecc nitma li daŭc il Maltin collha, u spe-cialment iż-żgħażaħ, li jridu jonfku flushom u li jix-tieku jkattgħu iż-żmien prezjus tagħhom f'kari ta fejda għall gid tagħhom stess, ta pajjishom u tal familji tagħhom, li tant għandom bżonn, jagħmluli il kalb billi jissieħbu u jxerrduha fost daŭc collha li l'ideal tal ħajja tagħhom ma hux id-dissipazjoni u il corru-zjoni iżda li jsiru nies, li jakilgħu onestament il flus it-tajjba u li jgħaddu mil actar fis il kuddiem.

Jecc tagħmlu dana jena bi ħsiebi m'hux biss li ncabbar in-"NAHLA" u li noħrogħa actar spiss u forsi ta cull jum, iżda ucoll li nżejjinha b'ħafna illustra-zjonijet sbiħ u ta għaxka.

Uruni bl'incoraggjament li triduni ncompli noħ-roġ in-"NAHLA" u jena niddedica il bkija ta ħajjti b'cull ma naf u b'cull ma għandi għal l'isvilupp cbir tagħha għall gid ta cullħadd.

In-"NAHLA" tiegħi il Kadima chellha mat-TLIET T'ELEF ABBONAT. Ma nafx għala ma għandix inlaħħak għadd acbar meta issa sejjer naticom "Naħla" ŭisk aħjar bil mezzi u bl'esperjenza li ġbart fl'aħħar sittax il sena.

Għinuni palata mela, u issibuni magħcom bir-ruħ, bil gisem u b'buti ucoll. Bosta katgħuli kalbi li nar-ġa noħroġ in-"NAHLA" mil ġdid. Kaluli li il Maltin tal-lum, u l'actar iż-żgħażaħ, ma iridux jonfku il ftit soldi li jara buthom, f'kari ta fejda jeŭ serju u onest iżda fil ġurnalaċċi mimlija collha tgħajjir u pastasati jeŭ ġlied tal partiti politici jeŭ tal baned, ħmerijet fuk namuri u tkassis fuk in-nies, malafami viljacchi tal isfruttaturi, b'avvisi mimlija kerk u għideb, u x'naf jen. Kaluli li jaħtfu daŭc ir-romanzaċċi li jixilgħulom moħ-ħom u li jgħarrkulom klubhom biex iġarrfuhom fit-triek il ħażina għar-rvina tagħhom u il għajb cbir ta nieshom u ta pajjishom.

Jena dana ma irridx nemmnu u l'ankas ma irrid nibka lura bla ma nakdi dmiri lejn pajjisi u lejn ħuti il Maltin mħabba f'dac li sefsfuli.

Daŭna actarx huma l'ilpup taħt gild ħarufi li jridu jcomplu jżommu il poplu fil għama u fid-dlam biex icomplu jerdgħulu demmu u jisserveŭ biħ bħal pupu għall finijet egoistici tagħhom; jeŭ li actarx ma iridunix ninħabb mal poplu billi nagħmillu il gid għax jibżgħu li allura inħaŭŭdilhom il borma tal caŭlata tagħhom.

Għalecc jena sejjer nipprova ħalli nara jecc hux minnu dac li sefsfuli l'għedeŭŭa tiegħi u tal poplu, li dejjem iridu jżommuh mirfus u fid-dlam.

Hu possibli li Malta għada tant l'ura u fil għama u fil corruzjoni li ma tridx tincoraggixxi lil min tas-seŭ irid jagħmlilha li veru gid u jgħaddiha il kuddiem?

Hu katt possibli li ma haŭnx f'Malta nies biż-żejjed b'moħħom miftuħ u imdaŭŭlin u li ma jagħir-fux il gid mid-deni tant li jena jcolli inżarma il kluħ, norbot id-dgħajjsa b'mażżra cbira għal dejjem u, b'rasi mgħaddsa u bid-dmugħ f'għajnejja, narġa ndaŭŭar denbi għal mnejn gejt, contra xeŭkti u il ħolma antica tiegħi, u did-darba għal dejjem?

Le, ma jistax icun; ma irridx nemmnu, u għalecc sejjer ingħaddi, b'tama u curaġġ cbar, il kuddiem.

Naf li l'ilpup jinbħu ŭarajja u jfittxu jisbranaŭni; iżda lil daŭn drajt nolkotom bis-siek u ngherrixom b'mod tali, li ma jservunix ħlief bħala stimolu biex actar inħaffef il kuddiem.

Naf ħafna li għadom ħajjin u li jgħożżu il ġabra tan-"NAHLA" il Kadima, illegata, daks tesor prezjus, u li ma jbeħuhiex b'mitkla deħeb, għad li illum jistgħu jitħallsu tajjeb tagħha tasseŭ; specialment billi dina in-"NAHLA" hi ħierġa tal istess daks u għamla. Daŭn nitma li collha jissieħbu mil ġdid ħalli jcomplu il collezjoni li maż-żmien tcun l'aħjar enciclopedija li jista katt icollom.

Naħseb ucoll li fost il boton il ġdid li tala ma tul is-sittax il sena li ili niekes, nibtu ħafna żgħażaħ u xebbiet tal għakal u intelligenti li jixtieku jitgħallmu ħŭejjeġ ta fejda biex bihom igħaddu il kuddiem, u l'actar jecc jinħtieġu daŭl u triegija biex imorru Barra u fil bogħod biex jakilgħu x'jeclu.

Lil daŭna jena nixtiek li nilħak l'actar billi huma tant marbuta ma kalbi u li mħabba fihom gejt mil ġdid l'actar f'Malta. Daŭna jafu chemm nista nagħm-lilom gid u chemm tista tisŭielom il ħila u l'esperien-za tiegħi.

Daŭna jafu li jena *a self made man*, li nbitt bħal ŭarda minn fost ix-xeŭc u li ŭara li issuperajt tant difficoltajet cbar ŭasalt fil port tas-success u tal prospe-rità bil kluħ miftuħa.

Min hu dac li jista jagħmilha ta mexxejj ħalli

ħuma ucoll jolktu il bull's eye tal ħajja, actar minni – mil imġarrab? Actar minni li għandi x'natihom ħafna bla ma għandi bżonn ta xejn u ta ħadd, ħlief tal buona volontà u tal cooperazjoni tagħcom?

Naf li, billi ħadd ma fetħilom għajnejhom għall ġid tagħhom, daŭn berbku is-soldi scarsi tagħhom fis-sigarretti, fil cafè, fil groggijet u fil fuljacci li jagħmlulom tant ħsara f'ruħhom, f'saħħithom u f'buthom. Naf li haŭn ħafna boloħ u dgħajjfin li jippreferixxu jberbku iż-żmien tagħhom prezjus fix-xecchic u il ħmerijet floc fit-tgħallim utili u progressiv. Daŭn ma humiex ħlief l'immaturi u ir-retrogradi li isimhom ma jitniżżel katt fil lista ta daŭc li għaliom huma maħżuna l'isbaħ premjijet tal ħajja prospera u glorjusa.

Jena naf sgur li il boton il ġdid igħodd ħafna blanzuni ta ŭard l'actar sabiħ u li għad ma ndumux ma ninsġu bihom curuna glorjusa għar-ras tal maħbuba Gżira tagħna.

Daŭna għad jintebħu li in-"NAHLA" ma hix speculazjoni għall klieħ tal flus jeŭ arma biex tgħakkes u tkarrak bil poplu għall finijet personali iżda li hi dmir ta iben sincier tasseŭ li jixtiek jakdi lejn art tŭelidu li tant ħabb sa mil eluf ta mili bogħod u li għadu jħobb b'kalbu collha sal-lum.

Għad jintebħu li ix-xeŭka cbira tigħi hi li ncun utili għall pajjisi sa chemm nagħlak għajnejja fi ħdanu u nħallat għadmi ma trabu li hu magħġun bid-demm glorjus ta tant kalbiena li nkerdu għax ħabbeŭha ħafna u tasseŭ fil jum tal fidŭa.

Għad jintebħu li nixtiek nara il poplu malti għalenija u kalb ŭaħda biex igħaddi il kuddiem u m'hux li narah mifruk u mimli mibegħda contra ħutu a dannu tigħu u ta pajjisu.

Allura ma jatux ŭiden actar għas-sefsif misħut u karrieki ta daŭc l'għedeŭŭa tigħi ŭ tagħhom li ma jriduniex ingħaddu il kuddiem għax jafu li ngherfxulom il borom tagħhom collha. Allura jivverificaŭ cull klajja u cull calunnja infami u jakbżu bil curaġġ collu għal l'innocenti u il maħkurin biss għax iridu jakdu dmirhom għall ġid ta cullħadd.

Għinuni mela ħalli nipprova nifdi lil poplu hecc imsejjaħ "baxx" specialment, mid-dlam u mil jasar li ħalleŭh fih daŭc collha li jibżgħu minnu imdaŭŭal u iggŭidat tajjeb; mifdi minn daŭc li mxeŭ migħu, għal tant snin tŭal, bil berrina rkieka u macchiavellesca tad-"*divide et impera*"—"*ofrok ħà's-saltan.*"

Daŭna usaŭ ucoll il metodu l'ieħor, latin ucoll, tad-"*date populo panem et circenses*"—"*ati lil poplu ħobż u xalar*"—biex ħacmuh actar chif riedu u redgħulu demmu u rifsulu id-drittijet tigħu l'actar sagrosanti bla ma intebaħ. Anzi daŭn is-sanghisughi misħuta irnexxielom jagħmuh bid-dagħdiħ tax-xalar u tal gŭerra tal partiti bla ma taŭh ħobż biż-żejjed biex jitrejjak hu u il familja tigħu, u għamluh, specialment lil ħaddiem, iż-żuffiett u il ħasira ta cullħadd.

Lil daŭn ucoll irrid nilħak jena bin-"NAHLA" tigħi ħalli ngħidilom: "Stenbħu minn ngħas tkil tagħcom, iftħu ftit għajnejcom, ingħakdu id f'id u kalb ŭaħda għall ġid u m'hux għall ħsara tagħcom, u la tħallux min jisserva bicom actar għal l'irvina ta pajjiscom biex biss iħaxchen bŭietu u jismen minn fuk demmcom il għażiż. Hudu id-destin kalil tagħcom f'idejcom darba għal dejjem u la titamaŭx actar f'daŭc li rifsucom u ħalleŭcom fi dlam u f'miserja l'actar cbar. Għajjtu "Daŭl, daŭl irridu" bħal ma għajjat il cbir Goethe kabel miet. *Fiat Lux!* u ingħakdu kalb ŭaħda bħala ulied Malta ħalli tieħdu li ħakkcom u tgħaddu trionfalment il kuddiem.

Dana tistgħu tagħmluh biss bl'istruzjoni u bl'educazjoni tal kalb u tal moħħ, u dina hi il missjoni tan-"NAHLA"—li tmexxicom lejn ix-xemx tal progress u tal fidŭa.

Tibkgħu riekdin fid-dlam u fil jasar bħal ħafna boloħ? Ma nitmax, għall ġiħ ta pajjisi; u in-"NAHLA" takdi dmirha collu biex ma tħallicomx mitlufin actar fin-ngħas li tinsabu imdaħdħa fih.

Abbasso mela ix-xidjet imġeŭŭħa għall demm il poplu! Evviva dejjem il Maltin imdaŭŭla u meħlusin! Mhux iżied il ferkan iżda il għalenija, mhux actar it-tberbik fil ħmerijet u fi ħŭejjeġ ta dannu iżda economija għall jum il bżonn u nefka għaklija għall ħŭejjeġ ta ħtieġa u ta fejda biss.

Mela in-"NAHLA", bla ma iżżomm ma' jeŭ ticcumbatti direttament, (għallankas għal issa sa nifhmu il għasida famusa u in-nassa mħarbta tal politica ħrafa ta pajjisna ftit aħjar), lil partiti, bi ħsiebha bid-dehen u il mezzi li għanda, tistudja u tiddiscuti serenament il questionijet fondamentali collha u takbeż, b'ħilitha collha, għal dac li hu ta vera ġid u ticcumbatti bil mezzi collha dac li hu ta dannu specialment tal ħaddiem. Dac il partit li fil programm u fill ħajja għandu l'actar principii fondamentali a favur tal poplu jirbaħ u jcollu indirettament l'appoġġ tagħna b'ħilitna u bil mezzi tagħna collha.

L'ebda partit ma jagħmel collox seŭŭa jeŭ collox ħażin. Li tintrabat, b'għajnejc magħluka, ma partit, u tiddefendi cull ma jagħmel, tajjeb jeŭ ħażin, biss għax hu il partit li min jakbillu jassrec migħu fih bħala rsir ta xini, ma hux ħlief fanatismu tal medio-evo, ħlief injoranza li jemmnu biha daŭc biss li ma għandomx l'abiltà u il curaġġ li jaħsbu bil moħħ li tahom Alla il ħanin, iżda li, bħal għomja, għandom bżonn min imexxihom minn imnieħirom, imkar ġo abbiss, għal ġid tigħu – u għad-dannu cbir tagħhom.

Mela niftehmu ċar fuk dan il pont importanti: in-"NAHLA" toccupa ruħha serjament u bil curaġġ u il ħeġġa collha biex tiftaħ għajnejn il karrejja tagħha fuk il problemi fondamentali tagħna collha, bla ma, jecc jista jcun, tattacca il persuni li jirrappresentaŭ il principji tal partiti. Iżda jecc in-"NAHLA" tintebaħ li daŭn ma humiex onesti u galantomi u li ma humiex kiegħdin jaħdmu għall ġid tal poplu hecc imsejjaħ baxx ucoll u specialment tal mirfus u mgħacches ħaddiem, allura ix-xeŭca tan-"NAHLA" li issa giet misnuna għal sittax il sena sħaħ fuk mola yankija tibda tkammes bl'aħrax l'għedeŭŭa tal poplu sa iċċartilhom minn ŭiċċhom dic il mascra tal kerk u tal għideb a dannu tal poplu li inħbeŭ ŭarajha għal tant snin tŭal.

Irridu niftehmu ċar ucoll fuk pont ieħor importanti ħafna: in-"NAHLA" ma bi ħsiebhiex tindaħal fi questionijet ta religion, la contra u lankas favur. La bi ħsiebha tisserva bir-religion għal finijet politici, u lankas timla il ŭisa bil ħajja tal kaddisin jeŭ bli spiega tal evangelji u lankas li tħalli l'għedeŭŭa tagħha jinbxuha. Biex jiddefendu u jxerrdu it-tgħallim religius hemm il Cleru intelligenti u żelanti tagħna, bl'Iskof

esemplari u illuminat li għandna bħala mexxej tagħhom, biżżejjed biex jakdu dana id-dmir lodevoli tagħhom. Aħna ma irridu nindaħlu fill cuxjenza ta ħadd. Xi dritt għandna aħna midinbin u ulied Adam bħalcom? Cullħadd fir-religion għandu jimxi scond id-daŭl tigħu u it-tgħallim ta daŭc li jatu ħajjitom għal din il missjoni. Aħna ma aħniex kassisin jeŭ patrijet iżda ġurnalisti u li scop tan-"NAHLA" hu li tgħallem biss daŭc il ħŭejjeġ li huma ta ħtieġa materjali u ta did-dinja — il ħobż u is-sakaf u il chesa ta cull jum b'dac collu li jista jagħmel lill poplu u lill ħaddiem fuk collox, din il ħajja li kiegħdin fiha actar commoda u sabieħa u mdaŭŭla u mfeŭŭħa bil għana tal arti u tax-xjenzi u fuk collox billi ngħallmuh jibża għal saħtu biex icun jista aħjar jitkabad u jirbaħ fill battalja tal ħajja. Cull min ideffes fil ġurnali politici ir-religion hu ipocrita u falz u jagħmlu b'nukkas ta rispett cbir lejha u lejn ir-rappresentanti tagħħa. Dan icun irid japprofitta ruħu billi jżattatha mal boloħ u ma li mzazen għall finijet u għall interessi l'actar baxxi u panjottistici tigħu.

Mela "*ne sutor ultra crepidam*" - ħadd ma għandu jindaħal f'dac li ma jesgħux, u għalecc in-"NAHLA" sejjra tħalli il ġlied u il pastażati tal partiti interessati għall organi tagħhom li huma biżżejjed, jecc mhux iż-żejjed, u il ħajja tal kaddisin u l'evangelji għall ġurnali religiusi, u ticconcentra l'energiji tagħha collha fuk il bżonnijet materjali u intellettuali tal popolin.

Dana ma jfissirx li aħna, bħala nsara veri u sincieri u mdaŭŭlin, ma nakbżux għall vera religion, jecc icun hemm il bżonn, fil questionijet fondamentali tagħha. Le. Biss ridt infisser ruħi li ma bi ħsiebniex nusaŭ disonestament ir-religion imkaddsa biex nitimgħu ir-ross bil-labra lill imzazen boloħ u għomja għall voti tagħhom u lankas nusaŭha viljaccament biex nattaccaŭ l'għedeŭŭa tagħna meta aħna jecc indaħħlu idna taħt abtna għandna x'inxommu ħafna ucoll.

Is-soluzjoni tal problema economicu tant gravi tagħna tista tisseŭŭa biss bit-tgħallim praticu u bl'educazjoni tal poplu. Tpaċpiċ u tnassis partitarju u cotba tal cnisja u ħajjet il kaddisin u prietchi bil malti il poplu għandu cull ma jinħtieġ. Dac li jonksu u li għandu ħafna bżonn cbir tigħu hu it-tgħallim materjali u praticu għas-soluzjoni tal problema importanti u urgenti ta dina il ħajja, li irridu jeŭ ma irridux, aħna fiha; u dina sejjra tcun il missjoni principali tan-"NAHLA" bis-sincerità u bil ħeġġa u bil curaġġ collha li jinħtieġu.

Għaliex għandna żeŭġ motti msammrin mal bandiera tagħna bajda u ħamra biss bla aħdar jeŭ ġacc inglis imħalltin magħha: "*Amicus Plato sed magis amica veritas*," "*Platone hu ħabibna iżda is-Seŭŭa actar minnu.*" Igifieri, li ma aħna bi ħsiebna nissagrificaŭ katt, bħal ma hu dmir tagħna ta ġurnalisti onesti u sincieri, is-Seŭŭa u l'Onestà u il Progress għar-rispett ta ħadd u għal l'ebda interess personali. Nagħmlu għad actarx ħafna sbalji għaliex aħna bniedmin fraġli u ulied Adam tat-tuffieħa, u cull għaref cull tant jiżlok xi żelka fin-niexef ucoll. Iżda meta jiġri dana ma jcunx magħmul b'malizia għal xi interess particulari jeŭ imħabba xi ġiufija għax bżajna mill babaŭ ta xi ħadd. *Veritas est una et praevalebit, is-Seŭŭa hu ħabib Alla* u ħabibna ucoll.

Ŭaħda mill ħŭejjeġ importanti tasseŭ li in-"NAHLA" bi ħsiebha tati ħafna ŭisa għaliha hi it-tgħallim fuk is-Saħħa billi, bħal ma jgħidilna il cbir filosofu u poeta american Emerson, "*Health is the greatest wealth*", u billi nafu li mingħajr is-saħħa ma tista tagħmel xejn jeŭ tasal imchien. *Salus suprema lex*, "is-saħħa hi il pedament ta collox," u għalecc sejjrin nibdgħu nibnu fukha billi nfissrulcom, ħafif, dac il għerf cbir u meħtieġ collu li aħna ġbarna mil aħjar u mil akŭa universitajet u istituti xjentifici tad-dinja u ŭara sittax il sena pratica intensa u li fihom ma għamilniex ħag'oħra ħlief iccurajna, u bosta drabi b'success cbir, eluf u eluf ta nies.

Mela bi ħsiebna ngħallmu lil min hu b'saħħtu chif jibża għaliha biex ma jitlifhiex bħala l'għeżeż ħaġa li għandu u chif jircupraha mill ġdid meta jitlifha, b'metodi ġodda u ippruvati scond il-liġijet ta Ommna in-Natura u tal akŭa autoritajjet Ministri tagħħa.

Ħudu ftit tal pacenzja b'dana l'eŭŭel numru billi hu tista tgħid bħala programm. Numri oħra taraŭ chif nibda generosament infaŭŭarhom b'ħafna sustanza ġdida u ta fejda u ta ħtieġa cbar b'mod li toħorġu soddisfatti għall bagatella li tħallsu tagħħom. In-"NAHLA" tħabbat il bieb tan-nies tad-dehen u tal għakal li jħobbu il progress u li jgħaddu il kuddiem. Lill daŭn mela insellmulhom bil kalb collha u ngħidulhom: "PROGRESSISTI MDAUULA MALTIN, MERHBA BICOM".

AUGUSTIN LEVANZIN.

L'ORTOGRAFIJA

Dan in-numru hu mictub bl'istess ortografija li ħha chien mictub in-numru 179 ta "NAHLA" tas-17 ta Frar 1912, l'aħħar ŭieħed li ħareġ ħames tijem kabel ma tlakt għall Istati Uniti mistieden minn l'akŭa Istitut Xjentificu tad-dinja—THE CARNEGIE INSTITUTION—ta Boston, Mass., fejn somt b'success cbir għal 33 ġurnata u b'hecc irrendejt servizz importanti ħafna lill umanità b'sacrificcju cbir tal egħżeż ħŭejjeġ li chelli.

Naturalment dina l'ortografija illum, ŭara sittax il sena studju u esperjenza, ma tissodisfanix u għalecc bi ħsiebi bil pass il pass tan-nemla, inseŭŭiha u nagħmilha aħjar għall ġid tal poplu. Iżda ma ridtx infixchilcom b'ortografija ġdida mil bidu. Fin-numru li ġejj nibdeŭ l'eŭŭel tibdil u natu fit-tul ir-raġuni għala, sa chemm jirnexxilna natu lill ilsien għażiż tagħna ortografija ŭisk aħjar milli għandu u li tant jinħtieġ.

IN-"NAHLA" IL KADIMA

Bi ħsiebi ucoll, bil mod il mod, naticom is-sustanza tan-"NAHLA" IL KADIMA collha biex daŭc li ma kraŭha katt jistgħallu il għasel bnin tagħha ucoll, u biex daŭc li għandhom il ġabra illegata icunu jafu chif u sa fejn għadni nakbel mal idei ta sittax il sena ilu u fejn u chif għamilt progress cbir. Min jillega din in-"NAHLA" icollu l'aħjar u l'actar moderna enciclopedija.

LI SCOLA TECNICA

Li scop principali li għalih jena gejt f'Malta hu li nuri, bil provi, li meta għamilt l'offerta tal GHAXAR T'ELEF LIRA għal l'isvilupp ta li SCOLA TECNICA, li ni assolutament meħtieġa, ma contx kiegħed niċċajta jeŭ niffanfarunja. Anzi illum irrid noffri, bis-serietà u bis-sincerità collha, għal l'istess scop, almenu HMISTAX IL ELF LIRA STERLINA; u min irid jara id-documenti biex bihom nipprova li għandi dana l'ammont lest f'Bank għal meta niġi bżonnu, jena pront nagħmel bħal ma għamel Cristu ma San Tumas, nurihomlu.

Biss jena ma bi ħsiebnix nati daŭna il flus, li jena tant ħdimt u batejt għalihom, bħala carità lil ħafna għażżenin, injuranti u inidonei bla ma nottieni b'hecc ir-risultati li nixtiek għall ġid ta Malta. Irrid li cull sold li nonfok ifakkas.

Jecc il Gvern u il poplu malti iridu jiccooperaŭ irŭieħhom mighi bis-serietà u bl'attività u bis-sincerità collha jena pront biex nibda neffettŭa il pjani tighi li għad infisser fit-tul fin-"NAHLA". Mela nitlob lil daŭc collha li bis-serietà, bis-sincerità, bl'entusiasmu u bl'idoneità meħtieġa iridu jiccooperaŭ irŭieħhom mighi biex nagħmlu flimchien success min dina li SCOLA TECNICA tant bżonnjusa, li jictbuli u jgħarrfuni x'jistgħu u x'bi ħsiebhom jiccontribuixxu bħala servizz jeŭ għajnuna, bil fatti u mhux bil cliem biss, ħalli nibda ngħaddi il kuddiem fil progetti tighi.

AUGUSTIN LEVANZIN.

Jena għandi bżonn ta rġiel jeŭ nisa biex igħinuni, bħala *training* jeŭ *bil ħlas*, fil chitba, correzjoni, traduzjoni mil inglis, jeŭ francis jeŭ taljan għall malti u mil malti għal inglis tajjeb u corrett, bħala *canvassers*, biex ibigħu u jxerrdu in-"NAHLA" f'cull dar ġo Malta u Għaudex, agenti għal Barra minn Malta billi irrid nilħak, jecc jista jcun, il Maltin tal esteru collha, etc.

Mela min jidhirlu li hu tasseŭ idoneu biex jiccoopera ruħu mighi f'din il biċċa xogħol gŭappa li jena indħalt għaliha biss għall gid tal pajjis nitolbu jictibli mil actar fis bir-riferenzi u id-dettalji collha u anche b'ritratt, jecc jista jcun, f'Raħal Gdid, 60 it-Triek tal Loġġa. Nitlob li ħadd ma jŭakkafni fit-triek jeŭ jigi għandi fuk dan kabel ma nistiednu jena għax ma natihx ŭiden. Nitlob ucoll, li ħadd ma jcompli jicsirli rasi fit-triek biex natih carità b'ħafna stejjer ta miserja jeŭ ta ghideb.

Jena carità tas-soldi bħal dina ma nemminx biha. Il carità li nemmen biha jena hi li ngħin lil min hu capaci u tasseŭ irid imidd għonku biex igħaddi il kuddiem chif jistħokklu. Cull min jidhirlu li Alla żejjnu b'xi don jeŭ li għandu xi abiltà li ma sviluppax għax ma għandux il mezzi necessarji nitolbu jictibli bis serietà collha u bla ingann u bil provi ta dac li jgħid. Nixtiek fuk collox, li jictbuli daŭc l'irgiel jeŭ nisa, żgħażaħ jeŭ xjuħ, basta maltin, li jafu tasseŭ tajjeb bl'inglis billi ma ndumx ma jcolli bżonn il għajnuna tagħhom, BIL HLAS, biex nisviluppa haŭn rivista bl'inglis, il "HOME EDUCATOR" li chelli fl'America, u li minna cont niccircola fuk il mitt elf copja.

Nixtiek li nsib ftit Maltin li huma serjament, onestament u sincerament animati mil ispiritu tal cooperazioni—tal *give and take*—biex flimchien nimxu il kuddiem għal gid ta cullħadd, u mhux il ħafna parassiti u għażżenin li jicsruli rasi sa fi Strada Reale biex natihom il carità. Jena nincoraggixxi biss lil daŭc li jgħejnu irŭieħhom biex Alla u il veri benefatturi jgħejnuhom.

Nibda biex nitlob lil min jaf bl'inglis tajjeb li jibgħatli, ma tul gimgħa ŭara l'eŭŭel ħarġa tan-"NAHLA", *resumè* bl'inglis, u li ma jeħux actar minn faċċata stampata, tal idei fondamentali, l'actar importanti tal eŭŭel numru. Dac jeŭ dic li jibagħtulna l'aħjar ŭieħed u li jcun ħakku jidher fin-"NAHLA" natuħ LIRA RIGAL. Jena nitlob tnejn oħra li huma capaci tasseŭ biex jiddecidu mighi.

LILL AVUCAT C. MIFSUD BONNICI.

sejjer nagħmillu dina li sfida, li jecc hu tasseŭ onest, u sincier u galantom bħal ma naħseb jaccetta bla ma jdur mal leŭża b'ħafna scużi. Bosta ħbieb għarrfuni li meta cont imsiefer stampa bosta articoli contra tighi fil "Patria" tighu li jena katt ma ircevejt jeŭ rajt, li ma humiex mibnija fuk il verità. Nisfidaħ li jarġa jistampahom u nŭegħdu pubblicament li jecc hu għandu il ħila jipprova il verità bil fatti u id-documenti bħal ma għandi jen f'idejja u mhux bil cliem, jena ma nagħmillux libell u ma nfittxu bl'ebda mod ieħor biex niccastigah. Nistiednu għall dŭell bil pinna, serenament u bil pulitizza collha, jecc jista jcun, basta tittrionfa il verità. Jaccetta ?

IL ĦBIEB TAN-"NAHLA"

Sejjer nibda registru fin-"NAHLA" tal ħbieb tasseŭ tighi u ta dina ir-rivista, ħalli jibka bħala memorandum ta daŭc li għinuni fil bidu meta għandi bżonnhom, biex meta jcollhom bżonni il kuddiem isibuni. *Tit for tat.* Jena nemmen bil *qui non est nobis contra nos est.* Mela min tasseŭ irid jati dakka t'id u jgħin palata, merħba bih.

Sejjer nibda għalecc inkiegħed fin-numru 1 lis-SUR SALV. AGIUS, ta Strada Cristoforo, 31, il Belt, li mhux biss issieħeb ġa fin-"NAHLA" il ġdida iżda silifni ucoll il collezioni legata tan-"NAHLA" il Kadima collha li hu jgħożż bħala tesor. Dana chitibli ucoll ittra biex ikaŭŭili kalbi narġa noħrogħa li minnha sejjer nieħu dana li gejj:—*Għażiż Sinjur, ma nistax infissirlec il ferħ li ħassejt f'kalbi meta jena ftit ilu, krajt fuk il folji tagħna fuk il miġja tighec. U ŭisq u ŭisq actar jena ħassejt ferħ meta il bieraħ krajt li inti fi ħsiebec tarġa toħroġ dac il folju ŭisk meħtieġ tighec in-"Nahla". Din iva chienet ix-xeŭka cbira tighi, għax għalchemm inti ilec niekes minn fostna għal sittax il sena, dac il folju tighec għadu dejjem kuddiemi; u jena bla ma ncun noħroġ barra mis-seŭŭa nista ngħidlec li għalija daŭc il filsa huma għeżież daks chemm chiecu għandi l'isbaħ Enciclopedija. Meta haŭn ġiò din il maħbuba Artna, nerġgħu naraŭ dac il folju meħtieġ, nista ngħid li aħna issa għandna folju suret in-nies, li minnhu nistgħu nieħdu dac it-tagħlim fuk cull ħagia u meħtieġ għal cullħadd. Jena nitma li inti maddumx ma tfittex toħroġ dan il folju tighec, u fuk collox tibda ucoll turina chif għandu jinchiteb dac ll ħelu ilsien tagħna: il Malti; għax nistħi ngħid li barra mil 'Ħabib" ebda folju ma hua mictub tajjeb. Nitolboc ucoll li inti ma tħallix lil min icasbar dana l'ilsien għani tagħna, u uri li hua ma hux "ilsien tal ccina" u lankas "gergo" chif lakkmuħ xi ŭuejjef li ta dan l'ilsien huma ma jagħirfux il cobor u il ħleŭŭa. L'iċċhen fost il kaddejja tighec*—SALVATORE AGIUS.

Cull min jakra bil malti jaf tajjeb li is-Sur Salv. hu ŭieħed mil aħjar chittieba bi lsien maħbub tagħna u li hu ucoll fl'istess ħin ŭieħed mil veri ħbieb u sinciera tal poplu. Niżżuħhajr b'kalbna collha għall mod li bih farrġilna kalbna u tana dakka t'id. Min sejjer icun in-numru 2? U in-numru 3?

Nippublica ucoll critica u suggerimenti sinciera.

IS-SIMNA U L'GĦELUBIJA.

Ŭaħda mil ħtiejeġ li l'actar impressjonaŭni minn mindu gejt f'Malta hi in-numru cbir ta nies smien li haŭn, tant irgiel chemm ucoll nisa. U nħoss għafsa tal kalb cbira meta narahom għaliex nintebaħ li daŭna ma jafux li dina hi marda serja ħafna u li tŭassal dejjem f'conseguenzi l'actar coroħ. Dina il marda iccagionata generalment mid-degenerazjoni tal glandola tirojde li għandna f'għonkna l'eŭŭel ma tekred hi in-normalità tal mentalità tagħhom sa chemm jaslu fl'idjozija u fl'imbecillità. Infatti xi trabi jitŭieldu cretini, bla intelligenza u bla svilupp normali, u il caġun hu dejjem li il glandola tirojde tagħhom tcun mil ġuf mhux sviluppata jeŭ degenerata ġa.

L'aħjar u l'acbar prova ta dana hi li meta jatuhom il glandola tirojde tan-nagħġa b'dosi żgħar u regolati seŭŭa minn min jifhem (għax jecc tati iżżejjed hi periculusa ħafna) l'intelligenza tistembaħ u xi drabi minn tfal l'actar stupidi jeħdu l'aħjar premijiet fl'iscola. Malli ma jeħdux it-tirojde actar jerġgħu jakgħu l'ura għal li stat li chienu fih kabel.

Infatti in-nies verament intelligenti fost is smien iżżejjed hi rarità cbira ħafna. L'obesi huma collha morda.

Imbagħad dil marda t'attacca l emotività, dac li jħossu u chif iħossu. L'obesi katt ma jħossu normalment.

Meta il glandola tirojde tiddegenera takbadom tant debbulizza cbira, tant telka, tant irtubija li bosta jsejjħulha għass u il marid ma jsir capaci ta l'ebda sforz, ma jcollu kalb u ħila jagħmel xejn, jiżdinga u jerħi ruħu jimxi ma cull riħ. Takbdu dic li it-tobba jsejjħulha NEURASTENIJA jeu PSICASTENIJA.

Meta il marid jibda jħossha rieska fuku jirreagixxi billi jfittex juri u jagħmel il cuntrarju. Haŭn jibda il "bluff".

Jibda jecol ichel jeŭ jieħu medicini stimolanti li jnaffru din il glandola tirojde b'mod li juri attività u aggressività l'actar cbar sa chemm jesaurixxi dac li jcun baka u jgħaddi fli stat cronicu tas-simna msejjħa *mixedema* li tŭassal xi dakkiet fl'*adiposi dolorosa* meta ŭieħed iġarrab ugiegħ f'gismu collu l'actar cbir. M'niex tigi seŭŭa u chif tista titfejjak dina il marda jena għad infissru fit-tul u bir-rekka collha fin-numri li gejja, bħal ma għad infisser ucoll l'għelubija li hi marda oħra iccagionata minn catarru cronicu u ta snin tŭal tal istoncu u tal imsaren u li tgħaddi fli stat tal marasmu u actarx fl'eticija. Dina hi marda ŭisk actar serja u ticcura ruħha b'ŭisk actar difficoltà mil oħra bħal ma għad infisser actar il kuddiem u fit-tul. Li msieħbin jistgħu jictbuli fukhom.

Fl'aħħar is-smien ix-xaħam idur għall klubhom u għall clieŭi tagħhom u jmutu, bħal ma il magħlubin ferm jeclu laħamhom sa jsiru donnhom cadavri u jitgħerbu ġol kabar bosta drabi kabel il ŭakt bħas-smien ucoll.

Fl'America, fejn sar studju cbir tas-simna u tal għelubija il Cumpanniji tal Assicurazjoni tal Hajja jafu tajjeb il conseguenzi tagħhom u għalecc min hu smin jeħ magħlub iż-żejjed iħallas id-doppju.

Jena fl'America iccurajt bosta minn dal casi b'success cbir bħal ma għad nuri bil ħafna certificati li għandi; u għalecc l'informazjoni li naticom fin-"NAHLA" tcun tisħa ħafna tasseħ.

Jena nfehimcom chif meta it-tirojde tiddegenera ruħha il carbonju tal ichel u il fosforu ma jiġux assimilati, maħrukin, chif imissom u għalecc il carbonju jagħkad mal ilma tal gisem u jsir grass, u il fosforu joħlok daħc il mardijet nervusi collha, saħansitra il genn, li bihom isofru ħafna nies. Meta tismaga il glandola tirojdea tibda l'arterjosclerosi, il *high blood pressure*, il mard tal kalb u tal clieħi, tal fħied u tal pulmuni, ir-reħmatismu u il gotta, it-tuberculosi u il cancru, l'isterismu u tal kamar, etc. Il kuddiem infissrilcom għala u chif u liema huma l'aħjar metodi naturali biex tfejjak jeħ timmeljora daħn il mardijet u ħafna oħrajn li jifilġu u jekirdu ħafna nies kasir il għomor bi rvina tal familji tagħhom. Daħn il mardijet ma ticcurahomx bil medicini patentati li ma humiex ħlief kerk biex xi sanghisughi jerdgħu demm il poplu irkiek irkiek. Daħna iżidu il veleni fil gisem ma daħc li kiegħdin ġa jiccagionaħ il marda. Mal abbonament ictbuli fuk liema mardijet triduni nibda nicteb ħalli il chitba tiegħi tibda tagħmel gid lil l'acbar numru ta nies. Għiduli ucoll x'cura għamiltu s'issa biex nista naticom actar daħl.

IL MEDICINI PATENTATI

In-"NAHLA" sejjra tibda għerra kalila, ħahda ħara l'oħra, bil curaġġ, bis-sincerità u bl onestà collha, contra cull ħaġa li hi ta kerk jeħ ta ħsara lill poplu.

L'eħħel għerra li sejjrin nibdeħ hi contra il medicini patentati li ma humiex ħlief kerk crudil, ħlief daħk fil ħiċċ l'actar sfaċċjat u ħlief tberbiek ta flus ibleh u ta injurant biss biex ħieħed igħarrak actar saħħtu chif għad infissrilcom aħjar il kuddiem, u biex jitma flusu lil ħafna ilpup barranin li japprofittaħ irħieħhom mil għama tal poplu biex jisolħuh u jidħku bih a dannu cbir ta saħħtu.

Jena nistagħgeb ħafna chif is-Sanità u it tobba tagħna ma għamlulhomx għerra kalila għall gid tal poplu, anzi chif haħn xi tobba li anche jipprescrivuhom billi daħna il misħuta medicini patentati mhux biss jagħmlu ħsara cbira lil gisem billi jżidu fih il veleni li ġa jcun hemm iberrnu biex jekirduh, iżda jcunu jagħmlu ħsara f'but it-tabib u f'but l'ispiżżjar malti li ma jmisshom katt u katt icunu tant boloħ jincoraġġjuhom billi huma contra l'interess tal marid, tat-tabib, tal ispiżżjar u tal pajjis ucoll, billi il flus li jonfok il marid fihom floc li jiccircolaħ fostna chemxa seħħa minnhom anzi il laħma il cbira tmur tħaxxen bħiet xi ħadd mhux Malti u barra mil pajjis.

Il mard hu gejj quasi collu mil'isbalji li ħieħed jagħmel fl'ichel u fix-xorb tiegħu u mil vizzji li għandu li il capitalisti daħħlulu f'demmu biex jisfruttaħh u li it-tobba katt ma fethulu għajnejh seħħa contra tagħhom billi joħolkulhom ir-risorsa tal professjoni tagħhom.

Dana hu id-daħl li bi ħsiebha tati in-"NAHLA" fuk dina il questjoni tal medicini patentati; u dac it-tabib li jipprescrivihom u dac li spiżżjar li ibieħhom ma humiex onesti, jeħ huma injoranti u indenji tal ministeru cbir tagħhom billi juru bic-ċar li ma jafux jiccuraħ marda b'gherfhom stess iżda jirricorru għan-*Nostrum* tac-ciarlatan, tal briccun u tal ħalliel billi ta ftit velenu li jkum sold jisolħulec żeħġ xelini.

Dana il kerk u dana is-serk fil ħiċċ għandu jinkata darba għal dejjem u mil actar fis għall gid tal poplu u għall gid tattobba u għall gid tal pajjis li ma jistax icompli jibgħat dal flus barra ġo but dal ħafna ilpup bla cuxjenza u inakkashom miccircolazjoni żgħira tal pajjis.

Staksuni fuk il medicini patentati li kiegħdin tusaħ u għal liema mardijet u jena ngħidilcom il verità collha fukhom, infissrilcom ċar chif jinbtu daħc il mardijet u ngħallimcom ucoll chif ticcuraħhom almenu bla medicini patentati.

DIETOLOGIJA

Mens sana in corpore sano.

Din hi ix-xjenza ta chif ħieħed għandu jecol biologicament (igifieri scond il ligijet tal fisiologija moderna u tan-natura) biex jibka b'saħħtu u ta chif ħieħed iseħħi id-dieta sbaljata tigħu meta jcun marid ħalli jfiek; billi illum nafu tajjeb li għal lankas ħamsa u disgħin fil mija tal mardijet hi iccagiunata mil ichel u mix xorb sbaljat.

Dina il chelma (DIETOLOGY) daħħalta l'eħħel darba jen fl'inglis u fix-xjenza u il-lum insiba usata quasi minn cull ħadd fl'America u fl'Ingħilterra saħansitra fil cotba tat tobba. Kabel conna nużaħ il chelma DIETETICS biex ticcomprendi collox, iżda chienet toħlok confusioni cbira billi chienet usata biex tfisser bosta frieghi ta din ix-xienza tant importanti.

Illum nużaħ il chelma DIETETICA għax-xjenza tal ichel tal bniedem b'saħħtu: x'għandu jecol, chemm, meta, chif, etc., u il chelma DIETOTERAPIJA għax-xjenza tad-dieta meta ħieħed icun marid, igifieri x'inhu li għamillu u k'ed jagħmillu id-deni, x'ma għandux jecol biex ifiek u x'għandu jecol, chemm, meta u chif biex ifiek actar malajr etc. Iż-żeħġ frieghi, huma comprisi taħt il chelma DIETOLOGIJA li mela hi ix-xjenza tal ichel u tax-xorb tant għal min hu b'saħħtu biex ma jimradx chemm ucoll għal min hu marid biex ifiek u ifiek mil actar fis.

Billi dina hi ix-xienza li jena l'actar studiajt chemm ili Barra mal aħjar specialisti americani, inglisi, francisi u taliani, u billi jena esercitajtha fl'Istati Uniti u fil Canada bħala professjoni għal ħmistax il sena sħaħ fuk eluf u eluf ta nies b'saħħitom u morda, b'risultati l'actar sbiħ, bħal ma għad ingħarrafcom aħjar il kuddiem, tistgħu tintebħu li jena bi ħsiebi nati ħafna u ħafna ħisa fin-NAHLA għal dana is-soggett, billi, chif ġa għedtilcom, li tcun taf tiecol u tixrob biologicament hu il pedament mhux biss tas-saħħa li minngħajra, specialment li ħaddiem, ħieħed ma jistax igħix u jakla x'jeccl għalih u għall familja tiegħu, iżda billi ucoll fuk is saħħa ħieħed jeħtieġlu jibni il prosperità, il felicità, il ġmiel veru u is-success fil ħajja. *Salus suprema lex.*

X'jisħa li ħieħed icun għaref daks Salamun jecc icun marid f'kiħ ta sodda jeħ mirdum taħt it-trab tac-cimiterju? X'jisħa li ħieħed icun miljunariu jecc irid bħal Rockfeller ix-xiħ igħix irtirat u b'dieta l'actar ristretta biex itaħħal ftit ħajjtu, dejjem jocrob bl'indigestioni jeħ bl'ugieħ ta żakk? X'jisħa li ħieħed jakla l'acbar onuri u li jitla fl'ogħla gradi sociali jecc icun dejjem inin b'xi marda u b'sieku il ħahda dejjem fuk xifer il kabar sa chemm jitgħerbeb fih kasir il għomor kalb ugiħ l'actar cbir u fil ħin li jħalli ħarajh mara u ruxxmata ulied biex ibatu il miserja? X'jisħa li ħieħed icun imżejjen bid-don tal geniu bħal Keats, Raffaello u tant oħrajn meta jinkered għadu żagħżuħ bit-tuberculosi, b'telfa cbira lid-dinja collha li għada tibchihom sal-lum? X'jisħa li nakilgħu minn għand gvern gjust u ħanin il ligijet collha li nixtieku biex nistgħu ngaħdu il prosperità u il libertà li tant għandna bżonn meta icunu il coll magħlukin ġo sptar jeħ miflugin b'xi marda li tagħmilna irsiera f'kieħ ta sodda u li ma tħallinix ingaħdu xejn mil gid li ncunu, b'tant taħbit u sacrifici, klajna u accumulajna?

Mela il basi principali tas-success, tal prosperità, tal felicità, tal progress, tal ħajja tħila, u tas-servizz lill umanità ma hix il politica, jeħ il prosperità biss iżda fuk collox li nitgħallmu il veri ligijet tan-natura - chif għandna ngħejxu u specialment chif għandna nieclu u nixorbu - ħalli fuk il pedament sħiħ tas-saħħa perfetta nibnu il ħħejjeġ sbiħ l'oħra li tant iżejjnu il ħajja.

Mela in-"NAHLA" f'loc li tati il ħisa limitat tagħha collu lill politica sejjra tatiħ specialment lid-DIETOLOGIJA billi għal politica haħn ġa iddedicati ġurnali biżżejjed u forsi iżżejjed u haħn ucoll bosta u bosta nies li jatu il ħin tagħhom collu lil dina il professioni li hi tant meħtieġa għal pajjis, meta hi onesta u disinteressata, u għall gid u il hena tal poplu, specialment tal povru ħaddiem li tant gie imcasbar u mħolli fil għama minn min chien dmiru li jdaħħallu moħħu u li jmexxih il kuddiem. Jena sejjer ingħinu biex jibni pedament shiħ—SAHHTU, u nitma li jatini ħiden darba għal dejjem chif imiss.

IL VITAMINI.

Il ħabib għażiż tiegħi, il għaref PROF. CHARLES RICHET ta Parigi, dac li ftit snin ilu chien ħa il premju Nobel għax xogħlijet cbar tal fisiologija li chiteb, u li darba onorani ħafna billi accetta li jcun membru tas-*Society for Psychical Research* li tagħha cont President jen (bħal ma tixdu ittra li jena iddepositajt fil Biblioteca tagħna), chiteb ma ilux: "*Jena sgur illi il futur tal fisiologija hu collu compris fit-teorija tal vitamini;*

u mux biss il futur tal fisiologija tan-nutrizjoni, iżda ucoll dac tal fisiologija tas-sistema nervus. Dauna ma jistgħux jiġu mifrudin ŭieħed mil ieħor." Daŭn il chelmiet ħassbu tant lil ħabib għażiż l'ieħor tiegħi il PROF. ENRICO MORSELLI tal Università ta Genova, li xi sitt xhur ilu, kattajt miġħu ħafna sigħat niddiscuti il psicoanalisi li spiċċajna biex irrigalani mhux biss il fotografija aŭtografata tiġħu li jena tant ingħożż iżda ucoll iż-żeuġ volumi cbar li ħareg dan l'aħħar luk il Psicoanalisi,—opera tasseŭ magistrali ta studju profond u ta critica finissima u li minna bi ħsiebi nitchellem fit-tul il kuddiem. Il Prof. Morselli irregalani ucoll il pamflet ŭisk interessanti tiġħu: "*Studio sulla teoria e sull'utilità medica delle Vitamine*" li minnu bi ħsiebi niġbor ħafna idei utili għal karrejja tagħna.

Ftit ġranet ilu ircevejt, bħala rigal, minn għand il ħabib tiġħi il PROF. LORENZINI ta Milan żeuġ opri bil francis fuk il Vitamini li hu chiteb u ħareġ taħt id-direzjoni tal famus Istituto Biochimico Italiano li jena żort meta cont hemm u li jagħmel tasseŭ unur cbir lill Italja għas-serjetà u għal profondità tal istudji li kiegħdin isiru fih.

Ŭieħed minn daŭn il cotba "*Theorie des Vitamines et ses applications*" għandu prefazjoni sabiħa ħafna tal Prof. Richet. Jena għad nakleb ħafna minn daŭn l'opri għal malti sabiex il Maltin jifhmu ftit l'importanza ta daŭna il vitamini li minn għajrom il ħajja hi impossibli u li jispiegaŭ ħafna mardijet li kabel ma geŭ scoperti il vitamini ma stajniex nifmuhom:—ir-rachitismu, per esempiu, u il beriberi li kerdet tant nies fi Lvant fost ic-Cinisi u il Ġappunisi.

Jena bħala *Diet Specialist* għamilt studju profond ta dana is-soggett specialment billi fli Stati Uniti chelli bħala ħabib għażiż tiġħi ħafna lil PROF. MAC COLLUM dac li scopra tnejn mil vitamini stess u li tant chiteb fukhom b'esperienza cbira li laħħkuh professur tal Igiene fil John Hopkins University, ŭaħda mil akŭa tad-dinja għal li studji tal medicina li jsiru fiha. Jena nicconoxxi tajjeb l'opri tal Prof. Sherman tal Columbia University, tad-Dr. Hess, ta Berg it-redesc, tad-Dr. Harrow u tad-Dr. Plummer fuk il vitamini; u l'aħjar ta daŭna l'opri għad jidħer fin-NAHLA, bil mod il mod.

Jiddispjacini li did-darba in-NAHLA hi actarx donnha programm, imħabba fin-nukkas tal ŭisa, iżda il kuddiem nibdgħu natu actar sustanza milli stajna natu illum. Hudu ftit tal pacenzia u għinu ix-xogħol jicber għal gid tagħcom stess. Ftacru li tajtcom sittax il faċċata cbar bla avvisi u il biċċa il cbira minnhom huma stampati b'tipi żgħar daks daŭn. Fin-"NAHLA" tiġħi għandec x'takra b'sold erba darbiet actar milli għandec f'ġurnali oħra u actar ta sustanza u profitt u collox stampat fuk carta tal cotba u b'tipi mil aħjar stamperija ta Malta—mn'idejn is-Sur Ġanni Muscat.

Jena naf ucoll il PROF. CASIMIR FUNK li scopra il vitamini u studjajt l'opri famusi tiġħu fukhom. Għandi ucoll l'opra maħruġa mil Istituto Biochimico Italiano ta Milan: "*Les Vitamines, donnès theoriques, experimentales et cliniques*" li fiha l'aħħar idei fuk daŭna il vitamini li xegħlu id-dinja xjentifica collha għall'importanza cbira tagħhom tant li illum massali organici u il collojdi u l'endocrinologija saru il basi taddietologija moderna. Bosta mardijet jistgħu jitfejjku billi tissupplixxi daŭna il vitamini lill marid specialment meta jiġu ippreparati scond il metodu tal Prof. Lorenzini.

ENDOCRINOLOGIJA.

Dina hi ix-xienza li kiegħda tagħmel tant furur Barra u li per mezz tagħha kiegħdin isiru veri miracli fost il morda hecc imsejjħa "incurabbli". Jena, fis-sittax il sena li kattajt Barra, studjajtha tasseŭ u ivviaggiajt ħafna biex mort nitgħallem dac li ma contx naf, minn għand daŭc ix-xjenziati famusi li huma l'actar competenti fiha.

F'April li għadda jena dhalt minn Monte Carlo f'Genova fejn kattajt xahrejn sħaħ mal cbir endocrinologista taljan il PROFESSUR u DOTTUR NICOLA PENDE, li hu id-Direttur tal Clinica tal Isptar u tal Università ta dic il belt famusa u glorjusa, u mal Assistenti tiġħu il PROFESSUR COMMENDATUR u DOTTUR MARIO BARBARA, karibi minn naħħa t'ommi, u il PROF. DR. MANARA. Il Prof. Pende chiteb bosta opri fuk din ix-xienza fostom iż-żeuġ volumi cbar li jusaŭ it-tobba u li studenti tal medicina taljani collha li jridu jitgħallmu tasseŭ din ix-xienxa tant utili u meraviljusa. Il Prof. Pende u l'assistenti tiġħu: Barbara, Manara, Muggia, Antonielli, Poggi Santucci, etc. collha għamlu chemm felħu biex għenuni nitgħallem seŭŭa dac li huma tant jafu tajjeb billi huma collha magħżulin bħala il crema tal aħjar f'din ix-xienza mil Prof. Pende. Bosta minnhom huma aŭturi magħrufa ta cotba mfittxa ħafna bħal ma hu Barbara. Biex nista nifhem aħjar issottometteŭni għal xahrejn sħaħ għal esami ta rekka u pacenzja li ma bħalom fejn studjaŭni minn rasi sa sakajja bill mezzi l'actar perfezionati collha saħansitra tar-radjologija u fejn għamlu l'actar esami minut tal psicologija tiġħi ucoll f'dana l'ISTITUTO BIOTIPOLOGICO li hu l'unicu fl'Europa collha u li kablu jena chelli ŭieħed bħalu f'Vancouver (Canada) mnejn cont smajt b'dan tal Prof. Pende, ŭara snin li chelli tiġħi, u għalecc jen dejjem xtakt li niġi fl'Italja ħalli nara seŭŭa x'inhu jagħmel u chif, u biex nitgħallem minn għandu dac li ma contx naf. Il Prof. Pende u li staff tiġħu għamlu chemm felħu u setgħu biex għenuni u għalecc jena irrid nirringrazzjahom b'kalbi collha pubblicament. Fl'istess ħin il Prof. Pende ippermettieli niffreqŭenta il clinica interessantissima tiġħu fejn miġħu u mal assistent famus tiġħu il Prof. Manara studiajt ħafna casi difficili u rari u tgħallimt chif jiccuraŭhom. Il Prof. Pende hu glorja cbira tal Medicina Taliana u hu magħruf mad-dinja collha għal l'opri u għal għerf tiġħu. Jena għad nitħaddet fit-tul seŭŭa fuk din ix-xjenza fin-numri li ġejjin.

Fl'America (S.U.) hemm ucoll progress cbir f'dina ix-xjenza specjalment f'Los Angeles, California, fejn esercitajt il professjoni għal erba snin sħaħ b'success sabiħ. Hemm cont ħabib ta geŭŭa tad. DR. HENRY HARROWER (M.D.), inglis ta ħila f'dina ix-xjenza u li mhux biss ħolok l'actar rivista famusa tad-dinja fuk din ix-xienza: "ENDOCRINOLOGY" iżda bena l'acbar Istitut tad-dinja għal l'istudju u it-tgħallim u il cura u il manifattura tal preparati endocrini. Joħroġ ucoll rivista oħra ta Endocrinologija pratica: "THE ENDOCRINE SURVEY" għat-tobba biss. Studiajt ucoll fl'America mal famusi endocrinologisti Pottenger, Vecki, De Sajous, Timme, u oħrajn u dan l'aħħar, fir-Riviera, mal famus Dr. Prof. VORONOFF, li f'Menton għandu Laboratorju b'ħafna xadini biex juza il glandoli tagħhom.

Meta mort Seattle, Washington (U.S.A.) armajt Laboratorju għalija ta daŭna il preparati glandolari billi daŭc li chien hemm fl'ispiżżeriji ma chienux frischi u soddisfacenti; u li għadu għandi sal-lum f'idejn ŭieħed mil aħjar assistenti li chelli. F'Parigi kattajt jumejn mal Prof. Levi, u iltkajt miegħu f'Genova ucol fil clinica tal Prof. Pende u żorna flimchien ħafna morda.

Kiegħed nicteb dana m'hux biex niftaħar iżda biex infehimcom li jena kattajt snin tŭal ta studju biex nitgħallem dina ix-xienza li hi il basi tal medicina moderna u li għandi esperienza cbira billi iccurajt għall'ankas erba t'elef marid fi ħmistax il sena, b'successi mil isbaħ. Għandi ucoll f'Seattle fl'ufficcju tiġħi forsi l'actar librerija compita tal Endocrinologija u tad-Dietologija fid-dinja, xi erba t'elef volum. Dac collu li tgħallimt mil istudju, mil'esperjenza, mil viaggiar u mil contatt ma endocrinologisti cbar, collu bil mod il mod, jidher fin-"Nahla" għal gid tagħcom, u actarx niffonda fl'Università tagħna cattedra għal daŭn ix-xjenzi a spejjes tiġħi ucoll.

IT-TUBERCULOSI

hi ŭaħda mil "*flagelli*" tad-dinja u li cull sena tekred maddinja collha eluf u eluf ta nies fil fjur ta ħajjithom. Jena dejjem ħadt interess cbir f'dina il hecc imsejjħa marda billi meta cont żagħżuh dejjem bżajt li naka vittima tagħha tant cont xipli u delicat kabel ma smint daks barri. Il cotba tal Prof. Mantegazza xegħluni ucoll b'interess cbir biex nakra dejjem fuk din il "marda", u ngħidu bla ftaħir ftit haŭn cotba fukha fis-sitt ilsna principali li naf nakra bihom li ma krajtx fukha jeŭ aŭtoritajjet cbar fukha li jena ma icconoxxejtx seŭŭa.

Ftit xhur ilu, meta cont Genova, bil għajnuna ta karibi il Prof. Barbara, gejt ammess fil Laboratoriu u Istitut famusi mad-dinja collha tal *Prof. Dr. Senatur Maragliano*, li hu magħdud bħala l'akŭa aŭtorità tat-tuberculosi fl'Eŭropa collha. Kattajt xahrejn sħaħ dejjem naħdem u nistudja taħt id-direzjoni tiġħu u tal assistent famus tiġħu il *Prof. Sivori* li, bla dubju ta xejn, hu l'acbar glorja tax-xienza tat-tuberculosi fl'Italja collha chif iddur jecc mux f'Europa ucoll.

Magħhom cont inkatta bosta sigħat fl'isptar famus il ġdid ta San Martino fejn conna inżuru mijet u mijet ta morda b'sidirom cull jum u l'ispiegazjonijet ta daŭna il professuri fa-

musi u tal assistenti capaci taghhom chienu tasseŭ ta gid cbir ghalija. Dana il gid u dina l'esperjenza collha li ghandi bi hsiebi inferrahhom generosament fin-"NAHLA" specialment billi gharrfuni li il mard-tas-sider f'Malta sfortunatament hu comuni ŭisk. Jena studjajt ucoll fl'America u f'pajjisi ohra is-sistemi tas-sanatorji u ucoll l'Elioterapija dan l'ahhar fl'Isvizzera u fid-Dolomiti; u bil mod ll moċ taraŭ chif ghal karrejja tighi, ghandi xi nghid bosta hŭejjeġ ġodda u interessanti u ta ghajnuna cbira fuk din il hecc imsejjha marda, li billi ma hix studjata biżżejjed ċar u tagħjeb imutu inturtament biha hafna nies.

L'EMIGRAZJONI.

IN-NAHLA bi hsiebha tati hafna hsieb, ŭisa u idei pratici fuk dana is-soggett tal actar importanza ghalina billi scond il fehma tighi dan hu il problema colossali ta Malta u li hu biss jista jfejjak il marda economica ta pajjisna. Fis-snin tŭal li kattajt fli Stati Uniti, fil Canada, fl'Australja, fin-Nova Zelanda u f'pajjisi ohra jena studiajt tajjeb u profondament daŭc il questjonijet li jistghu jaghmlu gid lill emigrant taghna. Jena ma mortx hemm naghmel ftit raghŭa bi ftit discorsi pompusi u daŭŭart denbi lura bl'idea li sirt naf collox u cull ma jinhtieġ biex nirsolvu dan il problema. Jena ghixt hemm bil quiet u bil pacenzja ghal snin shah u bdejt biex tajt l'eŭŭel esempiu billi ghamilt success sabih b'cull mod jen stess tant intellettuali chemm ucoll materiali. L'esperjenza u id-difficoltà li iltkajt maghhom iservu ta tghallim ghal l'ohrajn li ghad iridu jmorru jeŭ li ġa jinsabu hemm. Ghalecc nixtiek nilhak bin-"NAHLA" il Maltin ta Barra ucoll.

Bi hsiebi ucoll taht l'isem ta:

VAGABONDJA

niddescrivi il kuddiem il bosta pajjisi interessanti li żort minn quasi il Polo Nord sat Tasmanja, krib il Polo Sud, bil gżejjer tal Pacificu fostom Hawaii, il Canada, l'Istati Uniti, l'Inghilterra, Franza, l'Italia, li Svizzera, etc, bil possibilitajet taghhom collha ghat-turista u ghal emigrant.

GLOTTOGRAFIJA.

Dina il chelma, maghmula minn żeŭġ chelmiet grieghi, tfisser ix-xjenza tal lingŭi u tal chitba.

Cullhadd jaf chemm huma mehtieġa il lingŭi ghal min specialment irid jakla x'jecol u l'actar jecc imur Barra, u fost collox chemm hi necessarja il lingŭa inglisa cull fejn iddaŭŭar ŭiċċec u ghal cull studju u xcghol li takbat f'idejc.

Fis-sittax il sena li ili nigri mad-dinja fhimt tajjeb hafna chemm hu mehtieġ dana l'istudju tal lingŭi u specjalment tal inglis, u li minnghajru jena sgur li ma cont katt nasal fejn ŭasalt jeŭ naghmel is-sold li ghamilt. Ghaliex x'jisŭa li tcun gharef daks Salamun, li jcolloc f'mohhoc l'isbah u l'acbar idei jecc jonksoc il mezz li tesprimi ruhec biex tfihem u titlob dac li ghandec bżonn u biex tista toffri lid-dinja dac li ghandec x'tati?

Mela l'istudju tal lingŭi hu fondamentali igifieri ta bżonn assolut u li minnghajru hadd ma jista jghaddi il kuddiem. Illum li chibru tant ix-xjenzi u is snajja—u il mod vertiginus li bih kieghdin javanzaŭ cull jum jghaġġbec tasseŭ!—hadd ma jista jipprogredixxi seŭŭa fil professjoni jeŭ fil mestier tighu jecc ma jcunx jaf tajjeb il lingŭi u specialment l'inglis.

Ghaldakstant jena sejjer nati hafna ŭisa fin-"NAHLA" ghal dana l'istudju u specialment ghat-tghallim u il perfezjonament tal inglis li okoghdu fuk chelmti ghaliex jena ġarrabt biżżejjed, minnghajru ma tista katt tghaddi il kuddiem.

Il haddiem specialment ghandu bżonn assolutament li jitghallem tajjeb dan l'ilsien li kieghed minn jum ghal l'iehor isir universali u li bih jista ŭiehed jemigra u jakla x'jecol fil paijisi fejn tasseŭ hemm opportunitajet cbar u klih il flus shih.

Jena biex inghin lil haddiem malti, specjalment biex jitghallem dana l'ilsien bil heffa u bla nefka ta flus bi hsiebi mux biss nictbu u nghallmu fin-NAHLA" iżda ucoll nifforma classijet ta fil ghaxija u b'xejn fil casini u fl'ischejjel biex inghallem il metodu naturali tighi li fuku kattajt hafna snin u nlakt hafna flus, u naghmel chemm nista halli nohlok surmastrijet ohra biex jghallmuh bhali fil bliet u fli rhula taghhom.

Il pjan tighi hu dana. Nixtiek insib disa t'irgiel jeŭ nisa jeŭ imhalltin, żghażah jeŭ adulti ma jimportax, Mizzjani, Stricklandjani, Laboristi jeu neŭtrali, fkar jeŭ sinjuri, basta kalbhom mimlija bil hrara biex l'eŭŭel jitghallmu huma u mbaghad jaghmlu gid lil proxxmu billi jghallmuh b'xejn dac li tghallmu huma b'xejn minn ghandi.

Ghalecc billi nokghod m'ohti f'Rahal Gdid (60, Sda. Loggia) nixtiek insib disgha li iridu jitghallmu il Metodu Naturali tighi, darbtejn fil gimgha, fil ghaxija. Il Labour Club ta haŭn ġa offra b'xejn u gentilment l'usu tal Casin taghhom. Condizjoni ŭahda hi assolutament necessarja u dina trid issir bil mictub bhal cuntratt: igifieri li min inghallmu dan il metodu b'xejn ghandu jghallmu b'xejn lil disgha ohra li jsib hu, sigha b'sigha daks li ghallimtu jena.

Mela jecc f'Rahal Ġdid, f'Bormla, fil Birgu u fl'Isla jeŭ fi rhula ta ma dŭarhom hemm disgha li jixtieku tasseŭ jitghallmu bl'inglis praticu li jusaŭ jecc specjalment imorru fl'Istati Uniti, u li iridu jobligaŭ ruhhom ighallmuh scond il condizjoni li semmejt, nitlobom jictbuli minnufih halli nibdeŭ bla telf ta żmien xejn.

Barra mil inglis jena jidrli li f'loc li ŭiehed jokghod jusa żmien prezjus, li jista jkatta jitghallem is-sengha tighu, biex jitghallem it-taljan, il francis jeŭ l'ispanjol, etc. jitghallem il lingŭa internazjonali u ausiljaria, l'IDO, li ma hux haġ'ohra hlief l'Esperanto riformat u ipperfezjonat ġhal hamsa u ghoxrin sena shah mil l'akŭa lingŭisti tad-dinja. Jena bi hsiebi nghallmu fin NAHLA u uati corsi ucoll taht l'istess condizjoni tat-tghallim tal inglis.

Fin-"NAHLA" specjalment bi bsiebi nati hafna ŭisa ghal l'istudju tal Malti li hu l'eghżeż ġaŭhra li ghandna, ghar-riforma tal ortografija tighu fuk principji internazjonali, ghall letteratura glorjusa tighu u ghall antologija tal isbah ġaŭhar li halleŭlna tant chittieba ta hila, bil biografiji taghhom.

L'Istenografija, il chitba fil kosor, specialment is-eistema tighi "BREVISKRIPT" isibu il ŭisa taghhom ucoll mal ohrajn jecc tincoraġġuni.

IL MISTOKSIJA OHT IL GHERF.

1. Tasseu li il cafè igharrak il vista?

Iva. It-tabib Allers ippublica ma ilux articolu f'rivista medica fejn kal li il café jipparalizza in-nervi tar retina tal ghajn u b'hecc tonkos il vista— jecc tixorbu iż-żejjed.

2. Chemm jinkatlu nies fis-sena bl'automobili fli Stati Uniti?

Fl'1925 actar minn 16,000 u fl'1926 actar minn 18,000! Igifieri fl'1925 geŭ maktula daks il popolazioni tal Birgu u tal Isla flimchien u fl'1926 daks ta Bormla collha. Mela f'sentejn biss geŭ maktula daks il popolazjoni tal Cottonera collha! Viva il progress!

4. Tasseu li l'Inglis biss ghandna bzonn biex nemigrau?

Iva, u dana mhux biss inghidulcom jena bl'esperienza cbira ta hafna snin tighi, iżda ighidulna is-Sur Casolani ucoll fl'ahhar rapport tighu fuk l'Emigrazioni li hareġ dan l'ahhar: *Steps are immediately expedient for placing the instruction in the English language of intending or potential emigrants on a solid foundation. I mention this first and I lay stress on the urgent need of knowledge of the English language alone*"— it-tghallim tal inglis BISS, billi il pajjisi fejn l'emigrant taghna isib ix-xoghol u jakla il flus huma id-dominji inglisi u li Stati Uniti fejn l'unica lingŭa li timxi tajjeb biha hi l'inglisa. Tafu xejn li l'Italja dahhlet l'inglis fl'ischejjel elementari taghha billi fehmet l'importanza tighu ghal l'emigrazjoni specjalment? Mela jecc l'Italia ta Mussolini tara dana il bżonn li tghallem l'inglis fl'ischejjel taghha taljani ghal gid tal emigranti chemm actar ghandna naraŭh ahna li meta immorru fid-dominji inglisi immorru tista tghid fost hutna, bhalna membri tal Imperu Inglis li fuku ix-xemx ma tinżel katt? Tghallmu mela bl'inglis mil actar fis u ma jibdielcomx.

Jecc thobbu lil xi hadd tuh in-"NAHLA!"